

PIAȚA DE ASIGURĂRI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**Galina ULIAN, Iulia CAPRIAN, Tatiana VIȘANU***Universitatea de Stat din Moldova*

Piața asigurațiilor reprezintă totalitatea relațiilor economice privind vânzarea serviciilor de asigurare. Importanța dezvoltării pieței financiare în Republica Moldova implică și o dezvoltare solidă și rapidă a segmentului de asigurări, din cauza rolului pe care îl are acesta în cadrul economiei. Practica denotă că piața asigurațiilor contribuie la creșterea economică prin îmbunătățirea climatului investițional și promovarea unor activități mult mai eficiente decât în cazul absenței acestui instrument de management al riscului. Asigurătorii permit comunității să depășească consecințele financiare nefaste ale catastrofelor naturale sau ale diferitelor evenimente legate de activitatea umană.

Cuvinte-cheie: piața asigurațiilor, companii de asigurare, grad de penetrare a asigurațiilor în PIB, densitatea asigurațiilor, structura pieței asigurațiilor, rată de despăgubire.

INSURANCE MARKET IN REPUBLIC OF MOLDOVA

Insurance market represents all economic relations of the sales of the insurance services. The importance of financial market development in Moldova involves rapid and solid growth of the insurance industry because of the role this sector plays in the economy. The evidence suggests that the insurance market contributes materially to economic growth by improving the investment climate and promoting a more efficient mix of activities than would be undertaken in the absence of risk management instruments. Insurers allow communities to recover from the disastrous financial consequences of natural catastrophes or human related events.

Keywords: insurance market, insurance companies, insurance penetration in GDP, insurance density, structure of insurance market, compensation rate.

În Republica Moldova piața asigurațiilor a apărut în anul 1991 în baza Serviciului Asigurațiilor de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor, formând apoi compania comercială „QBE ASITO”. Actualmente, conform listei societăților de asigurare și/sau reasigurare licențiate la data de 13 august 2012, în Republica Moldova operațiunile de asigurare și reasigurare sunt efectuate de către 18 societăți comerciale, dintre care 16 companii, sau 88,9%, sunt specializate pe segmentul de asigurări generale (de accidente, bunuri, auto etc.) și numai 2 companii licențiate („Grawe Carat Asigurații” S.A. și „Sigur-Asigur” S.A.) desfășoară activități combinate de asigurări generale și de viață. Compania „Asito” S.A. nu deține licență pentru desfășurarea activității în categoria „asigurare de viață”, însă continuă să administreze contractele pe asigurațiile de viață, încheiate până la data intrării în vigoare a Legii cu privire la asigurări, în condițiile în care legislația nu interzice aceste activități.

Dinamica numărului de participanți la piața de asigurări din Republica Moldova a fost determinată de maturizarea și consolidarea pieței prin modificarea cadrului legislativ, în special a celui aferent capitalizării companiilor de asigurare (Tab.1). La finele anului 2004 pe piața serviciilor de asigurare activau 38 companii de asigurare. Ca urmare a modificării Legii nr.1508-XII din 15 iunie 1993 cu privire la asigurări, la capitolul ce ține de majorarea capitalului social al companiilor de asigurare de la 300 mii până la minimum 2 mil. lei, numărul operatorilor pe piață scade, ajungând la sfârșitul anului 2005 la numai 32 companii de asigurare, care dețineau în total pe piață un capital social stabilit în mărime de 207,7 mil. lei. În anul 2006 numărul de companii de asigurare crește până la 33, rămânând neschimbat în anul 2007. Totuși, noile prevederi ale Legii intrate în vigoare la 6 aprilie 2007, care stipulează majorarea periodică a capitalului social minim și reorganizarea asigurațiilor cu formă organizatorico-juridică de „societate cu răspundere limitată” în „societate pe acțiuni”, au accelerat repetat reducerea numărului de asigurații și, respectiv, consolidarea pieței de asigurări – de la 33 companii în 2007 la numai 18 companii licențiate actualmente (semestrul II, anul 2012).

Tendența de polarizare a pieței locale de asigurări, adică de concentrare a activității în mâinile câtorva companii, se constată de mai mult timp, însă, în special după intrarea în vigoare a Legii cu privire la asigurări, aceasta devine mai accentuată. Tendența respectivă este condiționată, în primul rând, de reducerea numărului de asigurații, ca efect al creșterii cerințelor de recapitalizare.

Tabelul 1

Evoluția principalilor indicatori ai pieței asigurărilor din Republica Moldova pentru anii 2004-2011

Indicatorii	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012/SI
Companii de asigurare	38	32	33	33	28	24	24	24	18
Primele de asigurare încasate, mii lei	379,0	413,3	559,6	724,8	837,2	816,5	914,7	1006,3	501,0
Primele de asigurare pe locuitor, lei	105,0	114,8	155,9	202,4	234,5	229,0	256,8	282,7	-
Despăgubiri de asigurare achitate, mii lei	101,5	121,2	191,3	235,3	273,8	361,2	322,7	348,4	187,2
Ponderea serviciilor de asigurări în PIB, %	1,18	1,10	1,25	1,36	1,34	1,36	1,27	1,22	1,51
Despagubiri în raport cu prime subscrise	26,8	29,3	34,2	32,5	32,7	44,2	35,3	34,6	37,4

Sursa: Rapoartele anuale ale CNPF pentru anii 2008-2011.

În anul 2011 lideri pe piața de asigurări au fost Moldasig, Asito, Moldcargo, Grawe-Carat Asigurări și Donaris-Group. Respectiv, acestora le revine cota cea mai semnificativă de bază – 78,52%, sporind cu 4,67 p.p. față de anul precedent. Primii doi lideri au cedat puțin din cotele lor, Moldasig – nesemnificativ, respectiv Asito – cu aproximativ 6 p.p. Moldcargo și-a consolidat semnificativ poziția, făcând un salt impresionant de pe poziția a cincea pe cea de a treia poziție. La fel, Grawe-Carat Asigurări crește în clasament, devansând ca cotă de piață compania Donaris Group, care la fel și-a mărit cota de piață (Tab.2).

Tabelul 2

Raitingul companiilor de asigurări în semestrul I al anului 2011 și al anului 2012

Nr. crt.	Compania	PRIME BRUTE SUBSCRISE	DAUNE PLĂTITE	Cota de piață	
		mil. MDL, S1/2012	mil. MDL, S1/2011	S1/2012	S1/2011
1	MOLDASIG	140,30	67,12	28,04	28,19
2	ASITO	86,72	28,79	17,33	23,20
3	MOLDCARGO	66,01	15,33	13,19	11,82
4	GRAWE-CARAT ASIGURĂRI	58,60	11,86	11,71	4,27
5	DONARIS-GROUP	41,25	15,17	8,24	6,70
6	VICTORIA ASIGURĂRI	20,98	12,01	4,19	3,29
7	EUROASIG	20,55	8,20	4,11	3,49
8	TRANSELIT	14,59	3,92	2,92	1,89
9	KLASSIKA ASIGURĂRI	9,40	4,90	1,88	2,13
10	ACORD-GRUP	6,76	1,29	1,35	1,97
11	ASTERRA GRUP	6,69	1,70	1,34	1,31
12	AUTO-SIGURANȚA	6,63	3,81	1,32	1,19
13	EXIM-ASINT	4,92	2,06	0,98	3,26
14	GALAS	4,68	2,90	0,93	1,02
15	GARANȚIE	4,26	1,81	0,85	1,38
16	MOLDOVA-ASTROVAZ	3,84	4,21	0,77	2,00
17	VITORIASIG	2,42	1,26	0,48	0,69

18	SIGUR-ASIGUR	1,74	0,04	0,35	0,69
19	ALIANȚA-MOLDCOOP	0,04	0,02	0,01	0,70
20	AFES-MOLDOVA	-	-	-	0,42
21	ARTAS	-	0,04	-	0,09
22	EDICT	-	0,00	-	0,19
23	GARANT	-	-	-	0,07
24	IDEEA ASIGURĂRI	-	0,49	-	0,04
	În total top 10	465,16	168,60	92,96	90,44
	În total	500,38	186,94	100,00	100,00

Sursa: <http://www.xprimm.md/>

Cerința legislației în vigoare de a majora capitalul social a avut drept efect stabilirea unei creșteri esențiale, după anul 2007, a majorității indicatorilor bilanțieri ai pieței naționale de asigurări (Fig.1). Recapitalizarea pieței, urmată de creșterea rezervelor și a primelor brute subscrise au condus la atingerea unui nivel al activelor pieței de peste 1,19 miliarde lei la sfârșitul anului 2011.

În pofida condițiilor social-economice dificile, în perioada anilor 2004-2011 industria asigurărilor a înregistrat o tendință de creștere, cu excepția anului 2009, afectat de criza financiară mondială. Sectorul asigurărilor tinde să devină unul competitiv, deși nu a atins cote performante. Este și firesc, întrucât asigurările în spațiul nostru nu cunosc tradiții remarcabile în sensul celor din țările europene.

Potrivit datelor oficiale, după creșteri permanente anuale, până în anul 2008, când a fost atins momentul maxim de prime brute subscrise (837,2 mil. lei, echivalentul a circa 54,4 mil. Euro), piața de asigurări a raportat o ușoară diminuare a volumului de afaceri în anul 2009 – cu 2,5%, pentru ca în anul 2010 raporturile companiilor de asigurări să indice din nou o creștere cu circa 98,16 mil. lei prime brute mai mult decât în anul 2009, astfel fiind înregistrată o creștere de 12% față de anul precedent. Cu toate acestea, anul 2011 a fost un an nefast pentru companiile de asigurări, valoarea cumulată a profitului, înregistrată de către 15 societăți de asigurare, a constituit 111,8 mil. lei, ceea ce denotă o scădere cu 55,6 mil. lei față de nivelul anului precedent. Și totuși, pe baza analizelor efectuate se poate concluziona că companiile de pe piața de asigurări a Republicii Moldova desfășoară o activitate eficientă, obținând un profit considerabil, rezervele companiilor de asigurări atingând 723 mil. lei.

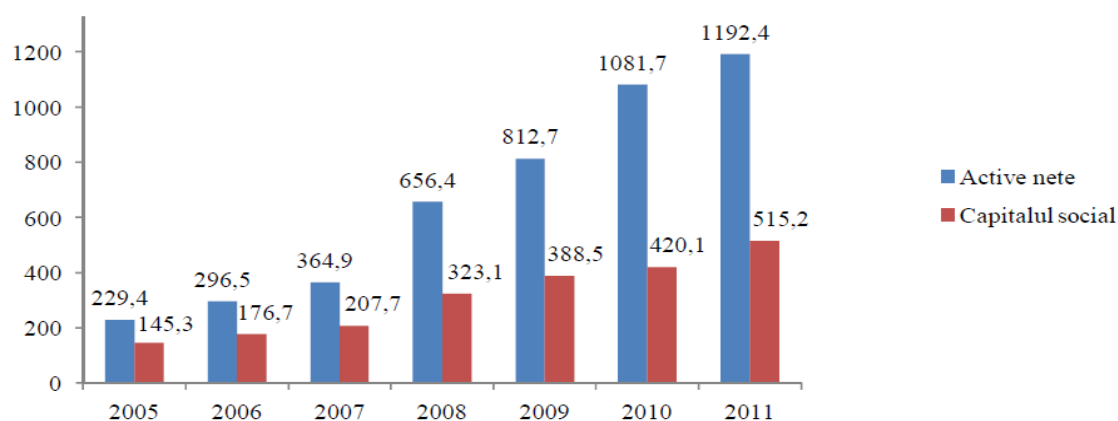

Fig.1. Activele nete ale companiilor de asigurări și capitalul lor social.

Sursa: Raportul anual al CNPF pentru anul 2011.

Contribuția asigurărilor la crearea veniturilor în economia Republicii Moldova, care demonstrează gradul de intensitate al asigurărilor în economia țării, în ultimii ani a avut o evoluție lentă, cu unele variații nesemnificative în ultimii trei ani. Această dinamică este confirmată de dinamica gradului de penetrare a asigurărilor în PIB, exprimat ca raport între primele brute subscrise și PIB, indicator care în anul 2007, cu o valoare de 1,36%, a reprezentat cel mai înalt nivel de după anul 2004 (Fig.2).

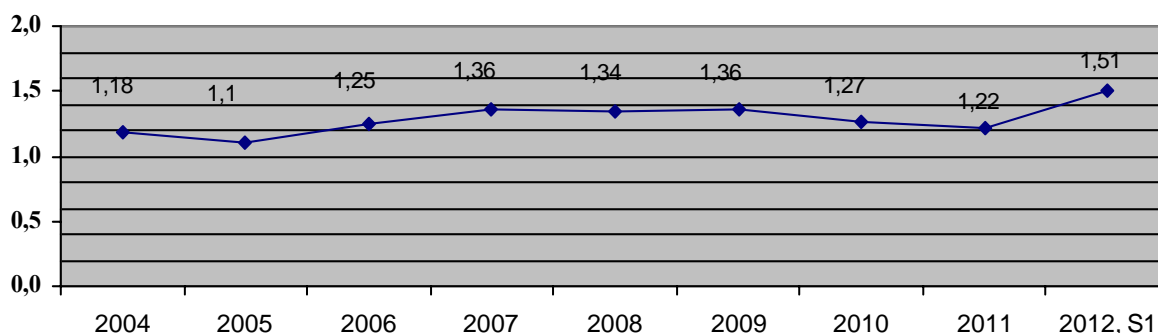

Fig.2. Ponderea primelor de asigurare în PIB (%).

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor CNPF.

Un alt indicator specific sectorului asigurărilor îl reprezintă densitatea asigurărilor sau veniturile din prime de asigurare pe locuitor, care indică la faptul că în Republica Moldova interesul și capacitatea societății pentru asimilarea asigurărilor sunt extrem de reduse. Prin urmare, începând cu anul 2004 densitatea asigurărilor a trecut peste nivelul de 100 de lei, ca apoi peste patru ani (în anul 2008) o persoană să cheltuiască pentru asigurare în medie 234,5 lei (Fig.3). În anul 2009 acest indicator a scăzut nesemnificativ, în restul anilor indicatorul fiind în creștere. Însă, această creștere nu denotă nici pe departe creșterea interesului pentru asigurare, ci mai degrabă creșterea valorii bunurilor asigurate, a tarifelor de asigurare și a numărului de autovehicule asigurate prin asigurările obligatorii de răspundere civilă auto.

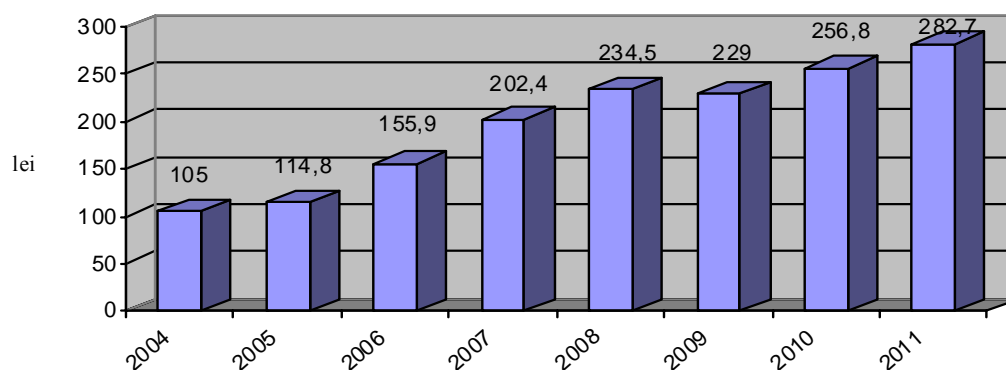

Fig.3. Prime de asigurare încasate pe cap de locuitor (lei).

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor CNPF.

În ceea ce privește structura pieței asigurărilor, în contextul separării companiilor de profil în funcție de sectorul de activitate (asigurări de viață sau generale), de remarcat este ascensiunea continuă după anul 2004 a sectorului de asigurări de viață, ritmul dinamicii căruia, cu mici excepții, în perioada anilor 2004-2011 prevalează comparativ cu sectorul de asigurări generale sau non-viață. Totuși, creșterea numărului investitorilor străini, consolidarea pieței de asigurări, sporirea numărului de intermediari specializați în vânzarea polițelor de viață nu au făcut încă din asigurările de viață, per ansamblu, un produs solicitat de către cetățenii Republicii Moldova.

Prin urmare, se constată că una dintre trăsăturile importante ale pieței de asigurări din Republica Moldova este predominarea afacerilor din sectorul de asigurări generale. Putem aprecia că, pentru primul semestru al anului 2012, primele brute subscrise de acest sector au reprezentat 93,66% din subscrierile realizate la nivelul pieței. Comparând structura asigurărilor pe cele două categorii de asigurări înregistrate pe piața locală de asigurări și a țărilor europene (Fig.4), putem constata că Republica Moldova nu este o țară cu tradiții în domeniul asigurărilor de viață, așa cum sunt ele concepute și practicate în țările europene dezvoltate.

Examinând detaliat repartizarea primelor încasate, observăm că dintre toate clasele de asigurări generale, ponderea cea mai mare, în toată perioada de după 2004, au deținut-o cele auto (CASCO și răspunderi civile auto), acestea reprezentând în primul semestru al anului 2012 peste 64% din totalul pieței (circa 320 mil. lei).

De altfel, clasele de asigurare care aparțin segmentului auto ocupă primele trei poziții într-un top al „celor mai bine vândute polițe de asigurare”, pe primul loc regăsindu-se asigurările obligatorii de răspundere civilă auto internă – RCA (23% din totalul pieței), acestea fiind urmate de cea externă – Carte Verde (21%), respectiv de cele CASCO (18%). Celelalte clase de asigurări generale, de bunuri, sănătate, de nave aeriene și accidente au înregistrat ponderi reduse și extrem de reduse, de 16,6%, 4,8%, 2,8% și, respectiv, de 1,8%.

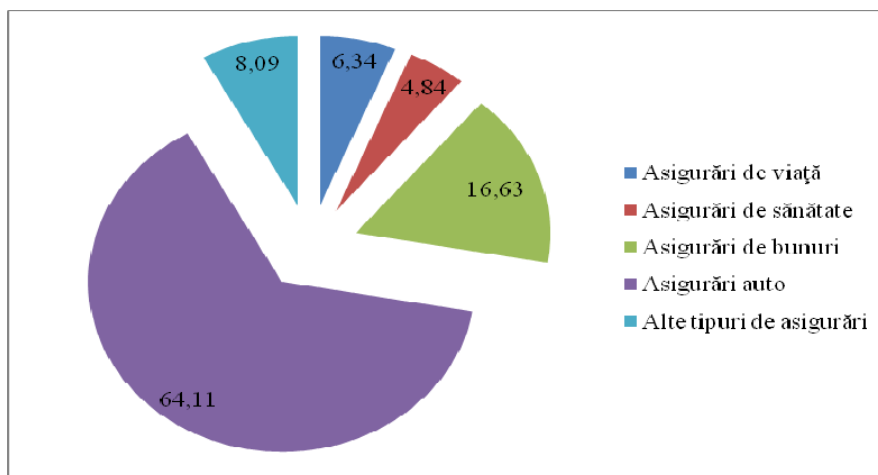

Fig.4. Structura portofoliului de asigurări în semestrul I, anul 2012.

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor statistice ale CNPF.

Altfel stau statisticele comparativ cu țările Uniunii Europene. Dacă în Republica Moldova ponderile afacerilor pe clase de asigurări manifestă o concentrare accentuată, atunci în spațiul economic european se stabilește o diversificare elocventă. Prin urmare, clasa asigurărilor auto, deși are cea mai semnificativă pondere în segmentul asigurărilor generale (30%), comparativ cu piața locală această cotă este de peste 2 ori mai mică. De asemenea, se observă un interes deosebit pentru asigurările de sănătate, media europeană înregistrând o pondere de 25% și de numai 5% în țara noastră.

Cauzele din care cultura asigurărilor în Republica Moldova este la un nivel scăzut sunt multiple, dintre cele mai importante fiind următoarele: *lipsa tradițiilor în domeniul asigurării; lipsa surselor financiare pentru asigurare; lipsa de cunoștințe și interes privind asigurările*. O altă cauză, destul de importantă, care ar putea fi evitată prin aportul companiilor de asigurare este *neîncrederea populației față de companiile de asigurări locale*. Responsabilitatea pentru situația creată revine, în cea mai mare parte, asigurătorilor. Problema principală ce vizează relațiile asigurător-asigurat este că asigurătorii nu achită despăgubiri, diferența dintre primele încasate și despăgubirile plătite ridicând semne de întrebare (Fig.5). Totodată, este vorba și despre o cultură joasă a deservirii clienților și îndeplinirii contractelor.

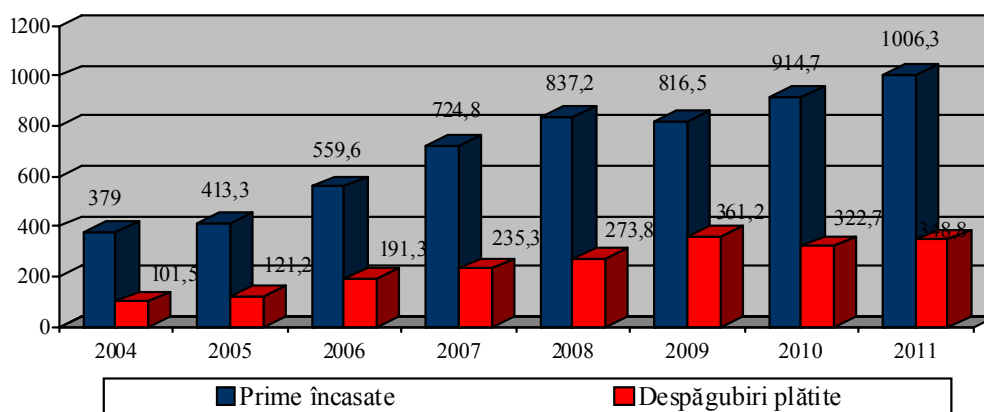

Fig.5. Prime de asigurare încasate și despăgubiri plătite (mil. lei)

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor CNPF.

Spre regret, majoritatea asigurătorilor locali nu implementează sisteme marketing în asigurări, bazate pe studierea psihologiei relațiilor vânzător-client. Acțiunile asigurătorilor denotă că ei încă n-au conștientizat un șir de momente externe de importanță, și anume: că faptul cum a fost deservit asiguratul va determina dacă se va mai asigura el la această companie în continuare și dacă se va mai asigura în genere vreodată. Acei asigurători care doresc să supraviețuiască și să se dezvolte în continuare trebuie să înțeleagă că atu-urile principale în lupta concurențială trebuie să fie transparența în activitate și prestarea unor servicii calitative.

Bibliografie:

1. Fotescu S. Eficiența asigurărilor în Republica Moldova: Teză de doctorat. - Chișinău, ASEM, 2000.
2. Fotescu S., Botnari N. Constituirea și funcționarea pieței asigurărilor din Republica Moldova // Observator economic, 2000, nr.1, p.18-19.
3. Fotescu S., Tugulschi A. Asigurări și reasigurări: Note de curs. - Chișinău, 2006.
4. Rusu Iu., Roșcovan V. ș.a. Dezvoltarea și diversificarea pieței de asigurări în Republica Moldova. - Chișinău, 2011.
5. <http://www.cnpf.md/>
6. <http://www.statistica.md/>
7. <http://www.xprimm.md/>
8. <http://www.asigurare.md/ro/>

Prezentat la 25.10.2012